

UPS, NOVA PREDSTAVA VIE NEGATIVE

ZALA DOBOVŠEK / 29. 5. 2012 - 13.00 / TEATER V ETER

2012-05-29-teater-v-eter-ups-nova-predstava-vie-negative.mp3

V aktualnem performansu **UPS** v režiji **Bojana Jablanovca** ter izvedbi plesalke in koreografinje **Anite Wach** se raziskovalni fokus **Vie Negative** tokrat premakne v dokaj neobičajno tarčo; v *nekaj* oziroma lahko rečemo zdaj že kar v *nekoga*, ki je prisoten na absolutno slehernem uprizoritvenem dogodku, a praviloma nikoli ne pride do besede. Videl je vsako predstavo na tem svetu, gostil nebroj izvajalcev, moral požreti marsikatero bedasto idejo, pa tudi genialne, bil je razčetrverjen, »izbrisan«, čaščen. Da o raznoraznih izločkih, psovkah in maltretiranju, ki jih je prenašal in »gostil«, kadar je imel opravka z Vie Negativo, niti ne začnemo. Le kaj ali kdo bi to lahko bil ... A ni fino začeti recenzijo z uganko?

Kdor je že pokapiral, bravo, kdor še ne, tule je odgovor: govorimo seveda o odru. O odorskem prizorišču, ki ga prav Via Negativa zmeraj tako zagnano in provokativno premešča, mu lomi meje, utečene zakonitosti, mu sprevrženo spreobrača funkcionalnost, z njim vrta v gledalca in če je le možno demolira kakršno koli varno kolektivno počutje. S personificiranjem in preobrazbo objekta v živ in še kako zgovoren subjekt v performansu UPS oder tako dobesedno dobi razsežnost *dramatis personae* in to s precej zajetno količino replik in intelektualne aktivnosti. Njegova komunikacija je izvršena kot projicirana transkripcija, vsebovani jezikovno-vsebinski slog pa kar naprej zajedljiv, ironičen, zabaven, domišljav in ponosno samozadosten.

Fenomenologija odra je sicer nadčasovna, megalomanska, tudi transcendentalna, če hočete, temu pa se performans spretno izogne in s potezo karakterne uravnoteženosti doseže učinek, ki oder kot predmet počloveči, približa, tudi sočutje se lahko mestoma prikrade v njegov obojestranski odnos z gledalcem. Oder, ki nas v temi nagovarja, je univerzalen, prototipski, a sočasno jasno konkretiziran in oseben. Skratka, postane protagonist dogajanja, ki večino časa pozornost vleče nase, a se njegov pravi značaj izlušči šele v dialogu z izvajalko (Anita Wach). Tudi oder ima včasih tremo, je len, nerazpoložen ali preprosto naveličan vsega cirkusa, ki se dogaja na njemu. *»Kaj če se nocoj ne bi obmetavali z izrazi, kot so publika, performer, umetnik etc. A smo lahko enostavno samo ljudje in sem jaz lahko samo prostor?«*

UPS že rahlo meji na svojevrsten lecture performans, saj se zgodovinskega pomena napake, njene neprekinjene regeneracije in »zmotnega ponavljanja« loteva tako skozi filozofski in sociološki aspekt kot tudi skozi umetniški in kreativni ter jo pri tem paradoksalno prikaže kot nujni člen za napredek. Pedagoška žilica odra nas razsvetli, da so za to, da smo danes tukaj – na dotičnem dogodku – zaslužni štirje historični akterji: Ludvik XIV, ki je odločno podpiral profesionalizacijo plesa; Jean Baptiste Lully, ki je odgovoren za to, da so se na odru pojavile plesalke; Pierre Beauchamps, ki je zasnoval pet osnovnih pozicij, iz katerih se je razvil klasični balet; in Molière, ki je z iznajdbo comédie-ballet ples iz kraljevih dvorov prenesel med ljudstvo.

Je pa oder v komunikaciji s plesalko precej napadalen, vulgaren in žaljiv – *»Smiliš se mi. Ustvarjena si zato, da ne bi govorila. Celo Jean-Baptiste Lully je vedel že več kot 300 let nazaj, da nimaš nič za povedat. Ni se zmotil. Vsaj kar se tebe tiče.«*, ona pa se upira, kakor ve in zna. Z opolzkim plesom, obsesivnimi in neartikuliranimi gibi, blagim »body artom« z rdečo šminko, nemočno ponavljajočim *»Fuck you.«* in prepovedanim prižigom cigarete, kakopak. Torej, na eni strani obračun med odrom in izvajalko, na drugi med zgodovino in sedanostjo, vse skupaj obvezno podloženo z renesančno glasbo, referiranjem na Kanta in njegovo kritiko razsvetljenstva, pa Ludvika XIV in reformiranjem modernih držav, na Teslo in Edisona ... Tudi med genialci je bilo obilo napak; ampak napaka ni zmerom napaka, takrat ko se zgodi. Opredelijo jo šele časovna razdalja, mentalna distanca in civilizacijska evolucija. Toda, kako že gre? Za nazaj je lahko biti pameten. In navsezadnje: iz napak se učimo.

UPS je poučna in zanimiva predstava, ki svobodomiselnost in iznajdljivo emancipira spregledane in zatirane potenciale odra ter ga razkrije kot razumsko in čustveno povsem enakovreden člen v uprizoritvenih umetnostih. Narava predstave v kontekstu izvedbene performativnosti sicer ni ofenzivna ali pretirano revolucionarna. Je prej senzibilna kot kontroverzna. Ampak, a ni to isto?

Nujnost napak je podpirala Zala Dobovšek.

*PS: ODER: *»Počutim kot idiot. Moral bi se oglasiti že zdavnaj. Moja napaka.«*